

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Sžo/103/2014
Identifikačné číslo spisu:	6014200803
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Zdenka Reisenauerová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6014200803.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zdenky Reisenauerovej a členov senátu JUDr. Jozefa Hargaša a JUDr. Aleny Adamovej, v právnej veci navrhovateľa: H. J., bytom Y. XXX, Y. - F., proti odporcovi: Centrum právnej pomoci, kancelária Žilina, so sídlom Národná 34, Žilina, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. 3752/2014-KaZA zo dňa 2. mája 2014, o odvolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp/40/2014-23 zo dňa 11. septembra 2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23Sp/40/2014-23 zo dňa 11. septembra 2014, p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len ako „krajský súd“ alebo „súd prvého stupňa“) v zmysle § 250j ods. 2 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) rozhodnutie žalovaného správneho orgánu sp. zn. 3752/2014-KaZA zo dňa 02.05.2014 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odporcu zaviazal k povinnosti zaplatiť navrhovateľovi náhradu trov konania v sume 78,16 €.

Z odôvodnenia uvedeného rozhodnutia vyplýva že krajský súd po preskúmaní veci dospel k záveru, že odporca nesprávne právne posúdil uplatnený nárok navrhovateľa na bezplatnú právnu pomoc, a preto napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a postup mu predchádzajúci bol vydaný v rozpore so zákonom a odvolacie dôvody navrhovateľa odôvodňovali jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie

konanie.

Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal v intenciách ustanovení (zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi v znení neskorších prepisov (ďalej len „zákon č. 327/2005 Z. z.“) a súčasne v intenciách ustanovení zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších prepisov (ďalej len „správny poriadok“), citujúc právnu úpravu ustanovenú v § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v tretej hlave piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam správnych orgánov.

Krajský súd v preskúmanej veci z administratívneho spisu mal preukázané, že odporca rozhodnutím sp. zn. 3752/2014-KaZA zo dňa 02.05.2014 vo veci žiadosti navrhovateľa o priznanie bezplatnej právnej pomoci rozhodol tak, že jeho žiadosti nevyhovel a bezplatnú právnu pomoc v zmysle zákona č. 327/2005 Z. z. mu nepriznal. Odporca rozhodnutie odôvodnil tým, že v súlade s ustanovením § 2 zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime, 1,4 násobok sumy životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby predstavuje sumu 470,79 € a 1,6 násobok sumy životného minima predstavuje sumu 538,05 €; čistý započítateľný príjem žiadateľa a jeho manželky ako spoločne posudzovanej osoby v posudzovanom období (október 2013 až apríl 2014) predstavoval starobný dôchodok žiadateľa a starobný dôchodok jeho manželky v októbri 2013 až v decembri 2013 v sume 790,20 € mesačne a v januári 2014 až apríl 2014 v sume 807,80 € mesačne; žiadateľ a jeho manželka ako spoločne posudzovaná osoba, majú tiež príjem z prenájmu poľnohospodárskej pôdy v celkovej sume 10,87 € ročne; započítateľný príjem žiadateľa a jeho manželky presahuje výšku 1,4 násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t. j. sumu 470,79 € a tiež sumu 1,6 násobku životného minima pre dve plnoleté fyzické osoby, t. j. sumu 538,05 € v mesiaci podania žiadosti (apríl 2014) a v šiestich predchádzajúcich mesiacoch, t. j. počas celého posudzovaného obdobia; centrum bližšie neskúmalo majetkové pomery žiadateľa, nakoľko príjem žiadateľa a jeho manželky presahuje ustanovenú hornú hranicu materiálnej núdze, a teda žiadateľ nespĺňa s ohľadom na svoj príjem jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze. Odporca - Centrum právnej pomoci, sa zaoberalo aj otázkou nevyhnutných výdavkov navrhovateľa, pričom vychádzalo aj z toho, že obidvaja manželia sú ťažko zdravotne postihnuté osoby. Záverom Centrum dospelo k záveru, že žiadateľ nespĺňa s ohľadom na svoj príjem jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze a zároveň Centrum nezistilo také okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., poukazom na to, že na použitie ust. § 6b ods. 2 tohto zákona nie je právny nárok a je výlučne na úvahe centra ako správneho orgánu, či toto ustanovenie použije.

Ďalej krajský súd zistil, že navrhovateľ dňa 02.04.2014 požiadal centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci v ôsmich veciach, ktoré napadli na Najvyššom súde Slovenskej republiky, Krajskom súde v Žiline, Okresnom súde v Žiline a Okresnom súde v Martine. V danom prípade navrhovateľ žiadala o poskytnutie právnej pomoci vo veci ústavnej sťažnosti - sťažnosť proti Najvyššiemu súde Slovenskej republiky (sp. zn. 5Cdo/234/2008), Krajskému súde v Žiline (sp. zn. 6Co/292/2005, 8Co/2/2008, 6Co/224/2008, 9Co/315/2013), Okresnému súde v Žiline (sp. zn. 6C/99/2003, 18C/99/2003), Okresnému súde v Martine (sp. zn. 5C/220/2007).

Krajský súd mal preukázané, že navrhovateľovi odporca nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci v podstate z toho dôvodu, že nespĺňa s ohľadom na svoj príjem jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze, pričom odporca posudzoval žiadosť navrhovateľa súčasne v zmysle § 6b zákona č. 327/2005 Z. z. a v dôvodoch napadnutého rozhodnutia uviedol, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6b ods. 2 tohto zákona, konštatujúc, že na použitie ustanovenia § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. nie je právny nárok a je výlučne na úvahe centra ako správneho orgánu, či toto ustanovenie použije.

Krajský súd konštatoval, že skutočnosť, že právna pomoc v hmotnej núdzi poskytovaná v režime § 6b

zákona o bezplatnej právnej pomoci je „možnosťou“ a je na posúdení odporcu, či sú také skutočnosti predpokladané zákonom, neznamená, že odporca nemá povinnosť tieto skutočnosti skúmať, prihliadnúť na celkovú situáciu žiadateľa.

Krajský súd po preskúmaní veci a postupu správneho orgánu - žalovaného dospel k záveru, že odporca vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci. Konštatoval, že právny rámec rozhodovacej činnosti odporcu nie je tvorený iba zákonnou úpravou, ale aj Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (uverejnené v zbierke zákonov ako oznámenie č. 209/1992 Zb.), ktoré ako pramene práva tvoria základný rámec rozhodovacej činnosti odporcu vo veciach poskytovania právnej pomoci a zabezpečenia prístupu k súdom osobám, ktorým to materiálne podmienky neumožňujú. Mal za to, že je potrebné, aby odporca zohľadnil celkovú sociálnu situáciu navrhovateľa a nemôže sa postaviť do situácie „centrum bližšie neskúmalo majetkové pomery žiadateľa, nakoľko príjem žiadateľa a jeho manželky presahuje ustanovenú hornú hranicu materiálnej núdze, a teda žiadateľ nespĺňa s ohľadom na svoj príjem jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze, poukázom na to, že navrhovateľ a jeho manželka sú osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

O trovách konania rozhodol krajský súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p., pretože navrhovateľ bol v konaní úspešný, priznal mu náhradu trov konania, pozostávajúce z cestovného, podania odvolania a kopírovania.

II.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie odporca. Žiadal, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici zmenil a rozhodnutie č. 3752/2014-KaZA zo dňa 02.05.2014 potvrdil.

V dôvodoch odvolania namietal, že súd prvého stupňa vychádzajúc zo skutkových okolností danej veci vyplývajúcich z administratívneho spisu dospel k nesprávnemu právnemu záveru. Trval na argumentácii uvedenej v napadnutom rozhodnutí vysloviac názor, že v preskúmanej veci rozhodol v súlade so zákonom č. 327/2005 Z. z., ako aj v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, dostatočne a správne zistil skutkový stav a na základe vykonaných dôkazov dospel k jednoznačnému záveru, že navrhovateľ nemá nárok na poskytnutie právnej pomoci. Odporca tvrdil, že centrum v danom prípade zvážilo možnosť poskytnutia právnej pomoci podľa ustanovenia § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., v ktorom je premietnuté právo každého občana na prístup k bezplatnej právnej pomoci v zmysle citovaných článkov Ústavy a Dohovoru, v prípade, ak sice podmienky poskytnutia bezplatnej právnej pomoci nespĺňa, avšak jeho sociálna situácia, zdravotný stav a okrem iného aj okolnosti samotného sporu, odôvodňujú priznanie právnej pomoci. Ďalej uviedol, že centrum podľa tohto ustanovenia postupovalo, a to aj napriek tomu, že centrum nemá povinnosť sa zaoberať možnosťou poskytnutia právnej pomoci podľa § 6b ods. 2, nakoľko jeho znenie nie je podstatnou a zákonom vyžadovanou náležitosťou rozhodnutia, keď zákon ponechal výlučne na úvahu centra ako správneho orgánu, či toto ustanovenie použije, v ktorej súvislosti poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 25Sp/29/2012-49 zo dňa 22.03.2013. Konštatoval, že v konaní o odvolaní navrhovateľa voči rozhodnutiu centra bolo úlohou súdu preskúmať zákonnosť rozhodnutia, teda či správny orgán konal v súlade so zákonom a či pri použití správnej úvahy nevybočil z medzí a hľadísk daných zákonom. Vytýkal krajskému súdu, že v dôvodoch napadnutého rozsudku sa prakticky vôbec nezaoberal odôvodnením rozhodnutia, úvahou správneho orgánu v rámci posudzovania nároku podľa ustanovenia § 6b ods. 2. Dal do pozornosti rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 4Sp/7/2012 zo dňa 20.08.2012; nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 56/01 č. 62/2002. Ďalej namietal, že pokiaľ krajský súd poukazuje na nesúlad zákona č. 327/2005 Z. z. s Ústavou a Dohovorom, tu je potrebné zdôrazniť, že nie je v právomoci centra posudzovať prípadný nesúlad a pokiaľ je krajský súd názoru, že tu je nesúlad, môže sám iniciovať konanie pred Ústavným súdom SR. Poukázal tiež na právoplatné rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým boli predchádzajúce rozhodnutia centra o nepriznaní nároku na poskytovanie právnej pomoci navrhovateľa potvrdené, a to: rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Sžo/17/2013 zo dňa

31.10.2013, sp. zn. 6Sžo/59/2012 zo dňa 20.03.2013, ktoré zároveň priložil v prílohe.

III.

Navrhovateľ v písomnom vyjadrení k odvolaniu odporcu navrhoval napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť.

V dôvodoch vyjadrenia uviedol, že Centrum právnej pomoci svojimi odmietavými rozhodnutiami na poskytnutie bezplatnej právnej vo veciach ochrany jeho, sústavne porušovaných ľudských práv a základných slobôd, porušuje Ústavu Slovenskej republiky, ustanovenia Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a ustanovenia Všeobecnej deklarácie ľudských práv OSN, deklarácie OSN proti akejkoľvek diskriminácii a ochrany občanov s ťažkým zdravotným postihnutím, nezohľadňuje ťažko zdravotne postihnutých občanov, ktorí k svojej existencii potrebujú omnoho vyššie finančné prostriedky ako zdraví občania. Tvrdil, že napadnuté rozhodnutie odporcu považuje za diskriminačné.

IV.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, v rozsahu a v medziach podaného odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p. v spojení § 246c ods. 1 vety prvej O.s.p.) bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250ja ods. 2 O.s.p.), keď deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p. v spojení s § 246c ods. 1 vetou prvou O.s.p. a § 211 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolaniu odporcu nie je možné priznať úspech.

Predmetom odvolacieho konania v preskúmvanej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd prvého stupňa napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým rozhodnutím navrhovateľovi nebol priznaný nárok na poskytnutie právnej pomoci, zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie žalovaného správneho orgánu a konanie mu prechádzajúce, najmä z toho pohľadu, či sa súd prvého stupňa vysporiadal so všetkými námietkami uvedenými v opravnom prostriedku navrhovateľa a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu.

Predmetom preskúmvacieho konania v danej veci je rozhodnutie žalovaného správneho orgánu, ktorým podľa ust. § 10 ods. 5 zákona č. 327/2005 Z. z. navrhovateľovi nepriznal nárok na poskytnutie právnej pomoci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v procese posudzovania zákonnosti napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa vychádzal zo skutkových zistení vyplývajúcich z administratívneho spisu, obsiahnutých v odôvodnení napadnutého prvostupňového rozsudku, ktoré z tohto dôvodu neopakuje a súčasne na ne poukazuje.

Podľa § 246c ods. 1, veta prvá O.s.p. pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v tejto časti, sa použijú primerane ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona.

Podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd po vyhodnotení odvolacích dôvodov vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu a

vo vzťahu k obsahu súdneho a pripojeného administratívneho spisu v zmysle ustanovenia § 219 ods. 2 O.s.p. konštatuje, že nezistil dôvod na to, aby sa odchyľil od logických argumentov a relevantných právnych záverov vo veci samej, spolu so správnym poukazom na právnu úpravu vzťahujúcu sa k predmetu konania, uvedených v odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné právne východiská pre vyslovenie výroku napadnutého rozsudku. Senát odvolacieho súdu považuje právne posúdenie preskúmvanej veci krajským súdom za správne a súladné so zákonom. Vzhľadom k tomu, aby neopakoval pre účastníkov známe skutočnosti, na zdôraznenie správneho skutkového a právneho záveru súdu prvého stupňa uvádza.

Úlohou súdu pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu podľa piatej časti tretej hlavy Občianskeho súdneho poriadku (upravujúcej rozhodovanie o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov (§§ 250l a nasl. O.s.p.) je posudzovať, či správny orgán príslušný na konanie si zadovážil dostatok skutkových podkladov pre vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkom konania, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi a či obsahovalo zákonom predpísané náležitosti, teda či rozhodnutie správneho orgánu bolo vydané v súlade s hmotnoprávnymi ako aj s procesnoprávnymi predpismi. Súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu je určený rozsahom dôvodov uvedených v opravnom prostriedku, ktorými navrhovateľ namieta nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu, tvrdiac, že nezákonným rozhodnutím správneho orgánu a postupom mu predchádzajúcim bol ukrátený na svojich hmotnoprávných alebo procesnoprávných právach a súčasne rozsahom určený predmetom konania a rozhodovania správnym orgánom a dôvodmi uvedenými v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu je podmienená zákonnosťou postupu správneho orgánu predchádzajúcemu vydaniu napadnutého rozhodnutia.

V rámci správneho prieskumu súd teda skúma aj procesné pochybenia správneho orgánu namietané v žalobe, či uvedené procesné pochybenie správneho orgánu je takou vadou konania pred správnym orgánom, ktorá mohla mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 3 O.s.p.).

Pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúvanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O.s.p.).

Senát odvolacieho súdu z predloženého spisového materiálu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis, zistil, že medzi účastníkmi konania v preskúmvanej veci skutkový dej v podstate nie je sporný, avšak medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné posúdenie skutkových zistení týkajúcich sa nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci z pohľadu aplikácie ustanovenia § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z., keď navrhovateľ tvrdil, že neprihliadnutie na jeho ťažké zdravotné postihnutie pri posudzovaní jeho hmotnej núdze je diskriminačné s poukazom na Ústavu Slovenskej republiky, Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd a medzinárodné predpisy EÚ a OSN.

Podľa čl. 1 ods. 1 veta prvá Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Slovenská republika je zvrchovaná, demokratický a právny štát.

Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s touto ústavou.

Z uvedeného článku ústavy vyplýva, že výklad a uplatňovanie všeobecne záväzných právnych predpisov musí byť v súlade s ústavou. Vzhľadom k uvedenému je teda povinnosťou štátneho orgánu aplikujúceho právo ho interpretovať ústavne konformným spôsobom, vychádzajúc z účelu a cieľa zákonodarcom sledovaného v zákonnej úprave, pričom orgány štátu realizujú svoju rozhodovaciu právomoc sú pri výkone svojej moci povinné postupovať v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy, s prihliadnutím na to, že súčasne

sú viazané aj právnou úpravou obsiahnutou v medzinárodných zmluvách, ktorými je Slovenská republika viazaná (čl. 7 Ústavy SR) a po vstupe Slovenskej republiky do Európskeho spoločenstva, Európskej únie postupovať tiež v súlade s právne záväznými predpismi Európskeho spoločenstva, Európskej únie.

Odvolací súd v danej veci zistil, že spor o zákonnosť napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu medzi účastníkmi konania v preskúmvacom konaní spočíva práve v ústavnej konformnosti výkladu právnej úpravy ustanovenej v právnej norme § 6b ods. 2 zákona č. 327/2005 Z. z. upravujúcej nárok žiadateľa na poskytnutie právnej pomoci, a preto zamerá pozornosť k správnosti postupu a rozhodovania žalovaného správneho orgánu, keď v danom prípade ustálil svoj právny záver o nepriznaní bezplatnej právnej pomoci navrhovateľovi aj z dôvodu aplikácie § 6b ods. 2 uvedeného zákona.

Podľa § 6b ods. 1, 2 zákona č. 327/2005 Z., ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci, môže centrum v prípadoch podľa § 6a ods. 1 poskytnúť právnu pomoc aj bez úhrady finančnej účasti. Ak príjmy prevyšujú zákonom určenú hranicu materiálnej núdze, centrum môže poskytnúť právnu pomoc s finančnou účasťou oprávnenej osoby, ak je to primerané okolnostiam žiadanej právnej pomoci.

Účelom zákona č. 327/2005 Z. z. je vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, v azylových veciach alebo v konaní o administratívnom vyhostení podľa osobitného predpisu a prispieť k predchádzaniu vzniku právnych sporov (§ 1).

Zákon č. 327/2005 Z. z. ustanovuje podmienky poskytovania právnej pomoci, postup fyzických osôb a príslušných orgánov v konaní o nároku na priznanie právnej pomoci a inštitucionálne zabezpečenie poskytovania právnej pomoci (§ 2).

Podľa § 6 ods. 1, 2 zákona č. 327/2005 Z. z. fyzická osoba má právo na poskytnutie právnej pomoci bez finančnej účasti, ak

a) jej príjem nepresahuje 1,4-násobok sumy životného minima ustanoveného osobitným predpisom (§ 2 zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 372/2004 Z. z.) a nemôže si využívanie právnych služieb zabezpečiť svojím majetkom.

nejde o zrejmu bezúspešnosť sporu a

hodnota sporu prevyšuje hodnotu minimálnej mzdy (zákon č. 663/2007 Z. z. o minimálnej mzde v znení neskorších predpisov) okrem sporov, v ktorých nie je možné hodnotu sporu vyčíslť v peniazoch.

Podmienky na poskytnutie právnej pomoci podľa odseku 1 písm. a/ a b/ musí fyzická osoba spĺňať počas celého trvania poskytovania právnej pomoci bez finančnej účasti.

Podľa § 10 ods. 1 až 6 zákona č. 327/2005 Z. z. konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci (ďalej len „konanie“) sa začína podaním písomnej žiadosti doloženej dokladmi preukazujúcimi skutočnosť uvedené v žiadosti, ktorú podáva žiadateľ na tlačive. Doklady preukazujúce, že sa žiadateľ nachádza v stave materiálnej núdze, nesmú byť staršie ako tri mesiace. Žiadosť musí obsahovať meno a priezvisko žiadateľa, jeho trvalý alebo prechodný pobyt a rodné číslo. Na výzvu centra žiadateľ doplní v primeranej lehote určenej centrom ďalšie údaje a doklady týkajúce sa skutočností rozhodujúcich na posúdenie nároku na poskytnutie právnej pomoci, ktorá nesmie byť kratšia ako desať dní; centrum podľa možnosti zabezpečí doklady a iné potrebné údaje, ktorými disponujú štátne orgány, obce, notári a iné právnické osoby a fyzické osoby povinné poskytovať súčinnosť podľa tohto zákona.

Účastníkom konania je žiadateľ.

Žiadosť sa podáva v kancelárii centra príslušnej podľa miesta trvalého alebo prechodného pobytu žiadateľa.

Žiadateľ je povinný uviesť v žiadosti a pri predbežnej konzultácii úplné a pravdivé údaje.

Centrum rozhodne o žiadosti do 30 dní od doručenia žiadosti, ktorá spĺňa náležitosti podľa odseku 1; túto lehotu nemožno predĺžiť. Proti rozhodnutiu možno podať odvolanie v lehote 15 dní od doručenia rozhodnutia na príslušný krajský súd; o tomto centrum žiadateľa náležite poučí v odôvodnení

rozhodnutia.

Rozhodnutie, ktorým sa nepriznáva nárok na poskytnutie právnej pomoci, okrem náležitostí podľa osobitného predpisu (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní - správny poriadok, v znení neskorších predpisov) musí obsahovať aj poučenie, že ak odpadnú dôvody nepriznania nároku na poskytnutie právnej pomoci, môže žiadateľ v tej istej veci podať žiadosť opätovne.

Podľa § 25 ods.1 zákon č. 327/2005 Z. z. na konanie o nároku na poskytnutie právnej pomoci a o súvisiacich nárokoch podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní (zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní - správny poriadok, v znení neskorších predpisov).

Podľa § 3 ods.1 správneho poriadku správne orgány postupujú v konaní v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Sú povinné chrániť záujmy štátu a spoločnosti, práva a záujmy fyzických osôb a právnických osôb a dôsledne vyžadovať plnenie ich povinností.

Podľa § 32 ods. 1 správneho poriadku správny orgán je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie. Pritom nie je viazaný len návrhmi účastníkov konania.

Podľa § 46 správneho poriadku rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

Odvolací súd vychádzajúc zo skutkových zistení danej veci dospel k zhodnému záveru ako súd prvého stupňa, že žalovaný správny orgán v danom prípade nepostupoval náležite v súlade so zákonom č. 327/2005 Z. z., a teda ani v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, vo veci si nezaodvažil dostatok skutkových podkladov relevantných pre vydanie rozhodnutia, v konaní nepostupoval dostatočne v súčinnosti s navrhovateľom, v odôvodnení rozhodnutia sa nedostatočne vysporiadal s otázkami navrhovateľa nastolenými v jeho žiadosti a posudzujúc žiadosť navrhovateľa súčasne v intenciách ustanovenia § 6b ods. 2 zákona si pre ustálenie svojho záveru nezabezpečil dostatok skutkových podkladov a v odôvodnení napadnutého rozhodnutia náležite neodôvodnil svoju právnu úvahu, z ktorých dôvodov rozhodnutie žalovaného správneho orgánu je treba považovať za predčasné a teda nesúladné so zákonom, a preto súd prvého stupňa rozhodol vo veci zákonne, keď v danom prípade rozhodnutie odporcu napadnuté opravným prostriedkom navrhovateľa podľa § 250q ods. 2 O.s.p. zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Vychádzajúc z účelu a zmyslu zákona č. 327/2005 Z. z., ktorým zákonodarca sledoval vytvoriť systém poskytovania právnej pomoci a zabezpečiť jej poskytovanie v rozsahu ustanovenom týmto zákonom fyzickým osobám, ktoré v dôsledku svojej materiálnej núdze nemôžu využívať právne služby na riadne uplatnenie a ochranu svojich práv, centrum právnej pomoci, do právomoci ktorého zákonodarca zveril právomoc rozhodovať o žiadosti žiadateľov na poskytnutie právnej pomoci, je povinné si zaobstaráť relevantné podklady pre vydanie rozhodnutia, postupom v súlade s čl. 2 ods. 2 ústavy v spojení s § 32 ods. 1 správneho poriadku, zistiť skutočný stav v prejednávanej veci tak, aby v súlade s čl. 1 ústavy bola zistená materiálna pravda, na základe ktorej by mohol spravodlivo a v súlade so zákonom rozhodnúť o tom, či vzhľadom na všetky skutkové okolnosti daného prípadu žiadateľ spĺňa zákonné podmienky pre priznanie (resp. nepriznanie) právnej pomoci na ochranu jeho práv. Tejto svojej povinnosti sa centrum nemôže zbaviť. Z uvedených dôvodov odvolací súd nemohol súhlasiť s argumentáciou odporcu uvedenou v odôvodnení napadnutého rozhodnutia, že centrum nemá povinnosť sa zaoberať možnosťou poskytnutia právnej pomoci podľa § 6b ods. 2, nakoľko jeho znenie nie je podstatnou a zákonom vyžadovanou náležitosťou rozhodnutia, keď zákon ponechal výlučne na úvahu centra ako správneho orgánu, či toto ustanovenie použije. Odvolací súd sa stotožnil s konštatáciou súdu prvého stupňa, že skutočnosť, že právna pomoc v hmotnej núdzi poskytovaná v režime § 6b zákona o bezplatnej právnej pomoci je „možnosťou“ a je na posúdení odporcu, či sú také skutočnosti predpokladané zákonom, neznamena, že odporca nemá povinnosť tieto skutočnosti skúmať a prihliadnuť

na celkovú situáciu žiadateľa.

Odvolací súd síce súhlasí s tvrdením odporcu, že v konaní o odvolaní navrhovateľa voči rozhodnutiu centra je úlohou súdu preskúmať zákonnosť rozhodnutia, teda či správny orgán konal v súlade so zákonom a či pri použití správnej úvahy nevybočil z medzí a hľadísk daných zákonom, avšak povinnosťou správneho úradu pre ustálenie právneho záveru aj na základe správnej úvahy je vychádzať zo skutkových podkladov preukazujúcich v prejednávanom prípade materiálnu pravdu a svoju správnu úvahu aj náležite odôvodniť v odôvodnení rozhodnutia. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že je potrebné, aby odporca zohľadnil celkovú sociálnu situáciu navrhovateľa a nemôže sa postaviť do situácie „centrum bližšie neskúmalo majetkové pomery žiadateľa, nakoľko príjem žiadateľa a jeho manželky presahuje ustanovenú hornú hranicu materiálnej núdze, a teda žiadateľ nespĺňa s ohľadom na svoj príjem jednu z podmienok na poskytnutie právnej pomoci - nenachádza sa v stave materiálnej núdze, poukazom na to, že navrhovateľ a jeho manželka sú osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Žalovaný správny orgán svoju správnu úvahu nemôže odôvodniť len tým, že žiadateľ nemá právny nárok na priznanie právnej pomoci pri aplikácii § 6b zákona č. 327/2005 Z. z., ako aj že v danom prípade nezistil okolnosti, ktoré by odôvodňovali priznanie nároku na poskytnutie právnej pomoci podľa § 6b ods. 2 tohto zákona. Takéto odôvodnenie právnej úvahy odporcu vykazuje znaky formalizmu a arbitrárnosti, čo je v rozpore s § 47 ods. 3 správneho poriadku.

Odvolací súd nesúhlasil s námietkou odporcu, ktorou namietal, že pokiaľ krajský súd poukazuje na nesúlady zákona č. 327/2005 Z. z. s Ústavou a Dohovorom, tu je potrebné zdôrazniť, že nie je v právomoci centra posudzovať prípadný nesúlad a pokiaľ je krajský súd názoru, že tu je nesúlad, môže sám iniciovať konanie pred Ústavným súdom SR. Vychádzajúc z obsahu odôvodnenia napadnutého prvostupňového rozsudku, krajský súd konštatoval, že právny rámec rozhodovacej činnosti odporcu nie je tvorený iba zákonnou úpravou, ale aj Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd (uverejnené v zbierke zákonov ako oznámenie č. 209/1992 Zb.), ktoré ako pramene práva tvoria základný rámec rozhodovacej činnosti odporcu vo veciach poskytovania právnej pomoci a zabezpečenia prístupu k súdom osobám, ktorým to materiálne podmienky neumožňujú. Z uvedenej konštatácie súdu prvého stupňa nie je možné vyvodiť záver súdu prvého stupňa o nesúlade zákona č. 327/2005 Z. z. s Ústavou Slovenskej republiky alebo s Dohovorom, ale zdôraznenie potreby konformného výkladu zákona s ústavou a s medzinárodnými zmluvami pri aplikácii relevantnej právnej úpravy. V danej súvislosti odvolací súd dáva opätovne do pozornosti odporcu, že zákonodarca v zákone o právnej pomoci upravuje predmet a rozsah právnej pomoci, ako aj podmienky jej priznania vo vzťahu k žiadateľom a pôsobnosť a úlohy orgánov verejnej správy pri rozhodovaní o žiadosti na poskytnutie právnej pomoci. Zákon sa vzťahuje nielen na ochranu zdravých fyzických osôb nachádzajúcich sa v materiálnej núdzi, ale z obsahu jeho právnej úpravy jednoznačne vyplýva, že sa vzťahuje na sociálne odkázané fyzické osoby, ktoré za splnenia zákonom ustanovených podmienok sa nachádzajú v takej sociálnej, finančnej a majetkovej situácii, ktorá im neumožňuje zabezpečenie právnej pomoci na ochranu ich práv a právom chránených záujmov, teda aj osoby s ťažkým zdravotným postihnutím. Cieľom zákonodarcu je zabezpečiť reálny prístup k Ústavou Slovenskej republiky deklarovaným právam fyzických osôb a harmonizovať právo Slovenskej republiky s právom Európskeho spoločenstva všetkým fyzickými osobám, ktoré sa ocitli v materiálnej núdzi bez rozdielu, teda bez diskriminácie, založenej na akomkoľvek dôvode. Zákonodarca súčasne tak ustanovuje aj kritériá, podľa ktorých sa posudzuje oprávnenosť žiadateľov o právnu pomoc, aby sa predišlo jej zneužívaniu neoprávnenými osobami a kladie základy inštitucionálneho zabezpečenia posudzovania žiadostí a samotného poskytovania právnej pomoci.

Odvolací súd nemohol prihliadať ani na argumentáciu odporcu, pokiaľ poukazoval na iné rozhodnutia súdov. Odvolaciemu súdu sú známe rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré odporca v odvolaní poukázal a ktorými najvyšší súd rozhodoval v obdobnej veci. Odvolací súd však nemohol prihliadať na závery najvyššieho súdu uvedené v citovaných rozhodnutiach, pretože najvyšší súd v týchto rozhodnutiach ustálil svoj právny záver, vychádzajúc z konkrétnych okolností danej veci a v procese súdneho prieskumu veci bol viazaný rozsahom oprávneného prostriedku navrhovateľa a postupom a

rozhodovaním odporcu, ktorý bol rozdielny ako v danom prípade. Odvolací súd v tejto súvislosti opätovne poznamenáva, že súd v procese súdneho prieskumu je viazaný konkrétnymi okolnosťami prípadu posudzovanej veci a súdny prieskum môže vykonať výlučne v rozsahu námietok navrhovateľa uvedených v opravnom prostriedku, pričom je súčasne viazaný rozsahom predmetu postupu a rozhodnutia správneho orgánu a teda aj odôvodnením napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu ako individuálneho správneho aktu. Preto, ak v danom preskúmanom prípade žalovaný správny orgán posudzujúc nárok navrhovateľa v intenciách ust. § 6b zákona č. 327/2005 Z. z. ustálil svoj záver, správnosť ktorého opravným prostriedkom namietať navrhovateľ, bolo povinnosťou súdu preskúmať zákonnosť rozhodnutia žalovaného správneho orgánu aj z pohľadu tejto námietky navrhovateľa.

Z vyššie uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 250ja ods. 3, veta druhá O.s.p. v spojení s § 219 ods. 1, 2 O.s.p. a s § 246c ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p. a § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p. a s § 151 ods.1,2 O.s.p. tak, že v konaní úspešnému navrhovateľovi náhradu trov tohto konania nepriznal, pretože ich náhradu si v tomto konaní neuplatnil a ich výšku nevyčíslil.

Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v danej veci rozhodol pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom od 01.05.2011).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.